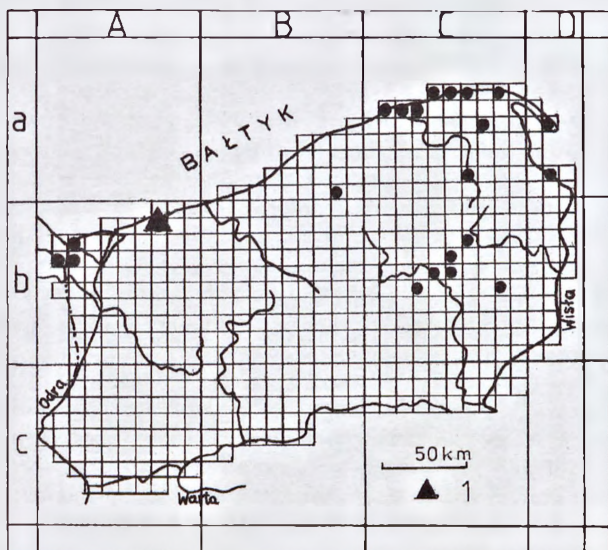

Nowe stanowisko chrobotki alpejskiej *Cladina stellaris* na Pomorzu Zachodnim

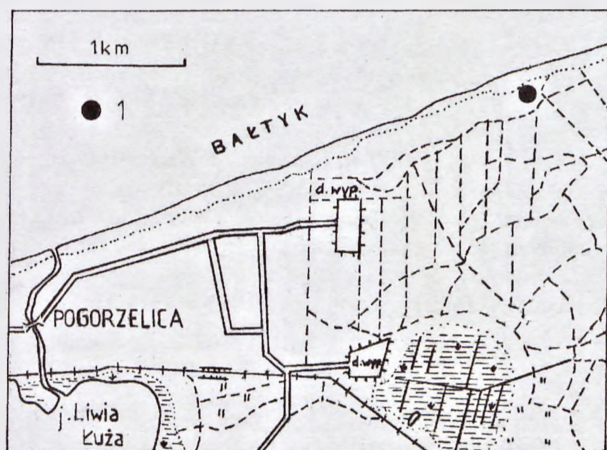
Rodzaj chrobotka *Cladina* reprezentowany jest we florze Polski przez 7 gatunków. Wszystkie są porostami naziemnymi, rosnącymi na glebach względnie suchych, kwaśnych i ubogich; podlegają ścisłej ochronie prawnej.

Chrobotka alpejska *Cladina stellaris* (Opiz) Brodo jest gatunkiem borealnym, pospolitym w pobliżu polarnej granicy lasów i tundry. W Polsce spotykana jest bardzo rzadko, głównie w górach oraz we wschodniej i północnej części kraju. Występuje w borach sosnowych oraz na torfowiskach wysokich, rzadziej na wrzosowiskach i w napiaskowych murawach (Fałtynowicz 1995). Zalicza się ją do gatunków narażonych na wyginięcie (Cieśliński i in. 1992). Różni się bardzo wyraźnie od innych gatunków chrobotek bardzo gęstym, regularnie politomicznym rozgałęzieniem ze wszystkimi gałązkami jednakowej wysokości. Tworzy prawidłowo zbudowane kępki (Motyka 1964).

W trakcie prowadzonych na Wybrzeżu Trzebiatowskim prac terenowych w obrębie borów nadmorskich znaleziono nowe stanowisko chrobotki alpejskiej (ryc. 1, 2). Znajduje się ono w suchym borze sosnowym położonym ok. 1,5 km na wschód od Pogorzeli i 14 m od aluwialnego brzegu morskiego. Według klasyfikacji fitosocjologicznej, bór ten należy do podzespołu chrobotkowego boru bażynowego *Empetro nigri-Pinetum cladonietosum*. Średni wiek drzewostanu sosnowego wynosi 80 lat, wysokość drzew – 9 m, a ich obwód w pierśnicy – 115 cm, zwarcie koron drzew jest luźne. Chrobotka alpejska występuje nielicznie, w postaci kilku kępek, w luce między rozłożystymi sosnami. Spośród innych porostów towarzyszą jej: chrobotka najeżona *Cladina portentosa*, chrobotka leśna *C. arbuscula*, chrobotka łagodna *C. mitis*, chrobotka reniferowa *C. rangiferina*, chrobotek widlasty *Cladonia furcata*, chrobotek gwiazdkowaty *C. uncialis*, chrobotek rosochaty *C. foliacea*, chrobotek strzępiasty *C. fimbriata*, chrobotek mączysty *C. pleurota* oraz płucnica koleczasta *Coelocaulon aculeatum*. Dominującymi powierzchniowo mchami są: rokietańnik pospolity *Pleurozium schreberi*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*, rokietańnik cyprysowaty *Hypnum cupressiforme*. Mniej licznie występują: płonnik jałowcowaty *Polytrichum juniperinum*, knotnik zwisty *Pohlia nutans*, bielista siwa *Leucobryum glaucum*, zęboróg purpurowy *Ceratodon purpureus* oraz wątrobowiec – rzęsiak pospolity *Ptilidium ciliare*. W warstwie zielnej rosną: kosmatka licznokwiatowa *Luzula multiflora*, turzycza piaskowa *Carex arenaria*, śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, szczytlika siwa *Corynephorus canescens*, bazylna czarna *Empetrum nigrum*, borówka brusznica *Vaccinium vitis-idaea*, gruszkówka jednostronna *Orthilia secunda*, gruszczyka zielonawa *Pyrola chlorantha*, pszeniec zwyczajny *Melampyrum pratense* oraz młode osobniki sosny

Ryc. 1. Rozmieszczenie chrobotki alpejskiej na Pomorzu Zachodnim (wg Fałtynowicza 1992): 1 – nowe stanowisko. – Distribution of *Cladina stellaris* in Western Pomerania (after Fałtynowicz 1992): 1 – new station

Ryc. 2. Lokalizacja nowego stanowiska (1) chrobotki alpejskiej na Pomorzu Zachodnim. – Location of the new station (1) of *Cladina stellaris* in Western Pomerania

zwyczajnej *Pinus sylvestris* i czeremchy amerykańskiej *Padus serotina*. Warstwę podszytu tworzą pojedyncze krzewy wierzby płozącej piaskowej *Salix repens* subsp. *arenaria*, sosny zwyczajnej i czeremchy amerykańskiej.

Największym zagrożeniem dla porostów epigeicznych w strefie nadmorskiej jest intensywna penetracja terenów przyległych do plaży i ośrodków wypoczynkowych. Spustoszenie wywołane wydeptywaniem najsilniej przejawia się w najsuchszych zbiorowiskach. Na wielu odcinkach wybrzeża kruche podocja naziemnych porostów ulegają całkowitemu zniszczeniu, niektóre gatunki występują jedynie w postaci plech pierwotnych. Opisane stanowisko wydaje się na razie nie zagrożone przez wczasowiczów. Znajduje się w dużym kompleksie leśnym, a najbliższe ośrodki wypoczynkowe położone są w Pogorzeliczy, 1,5 km na zachód. Na wschód, 10 km wybrzeża – aż do Mrzeżyna, zajmuje teren jednostki wojskowej. Szosa oddalona jest ok. 4 km na południe. Ludzi spotyka się tu sporadycznie. Niepokojąca natomiast jest ekspansja czeremchy amerykańskiej, nasadzonej pierwotnie na wydmie szarej, a obecnie obsiewającej się coraz głębiej w borze. Zacieniając luki w drzewostanie, stanowi zagrożenie m.in. dla występującej tu nielicznej chrobotki alpejskiej, porostu coraz rzadszego na polskim wybrzeżu.

Beata Bosiacka

PIŚMIENNICTWO

Cieśliński S., Czyżewska K., Fabiszewski J. 1992. *Czerwona lista porostów zagrożonych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z.). Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN, 57-74, Kraków.

Fałtynowicz W. 1992. *The lichenes of Western Pomerania – an ecogeographical study*. Polish Bot. Studies 4: 1-183.

Fałtynowicz W. 1995. *Wykorzystanie porostów do oceny zanieczyszczeń powietrza*. Wyd. Fundacji Centrum Edukacji Ekologicznej Wsi, Krosno.

Motyka J. 1964. *Porosty*. T. 3, cz. 2, PWN, Warszawa.